Test Booklet Code & Serial No. **D**
प्रश्नपत्रिका कोड व क्रमांक

Paper-II
SOCIOLOGY

Signature and Name of Invigilator

1. (Signature) ....
   (Name) ....
2. (Signature) ....
   (Name) ....

Seat No. | | | | | | | |
(In figures as in Admit Card)

Seat No. ....
(In words)

OMR Sheet No. | | | | | | | |
(To be filled by the Candidate)

APR - 14224

Time Allowed : 2 Hours] **[Maximum Marks : 200**

Number of Pages in this Booklet : **44** Number of Questions in this Booklet : **100**

Instructions for the Candidates

1. Write your Seat No. and OMR Sheet No. in the space provided on the top of this page.
2. This paper consists of **100** objective type questions. Each question will carry *two* marks. *All* questions of Paper II will be compulsory.
3. At the commencement of examination, the question booklet will be given to the student. In the first 5 minutes, you are requested to open the booklet and compulsorily examine it as follows :
   (*i*) To have access to the Question Booklet, tear off the paper seal on the edge of this cover page. Do not accept a booklet without sticker-seal or open booklet.
   (*ii*) Tally the number of pages and number of questions in the booklet with the information printed on the cover page. Faulty booklets due to missing pages/questions or questions repeated or not in serial order or any other discrepancy should not be accepted and correct booklet should be obtained from the invigilator within the period of 5 minutes. Afterwards, neither the Question Booklet will be replaced nor any extra time will be given. The same may please be noted.
   (*iii*) After this verification is over, the OMR Sheet Number should be entered on this Test Booklet.
4. Each question has four alternative responses marked (A), (B), (C) and (D). You have to darken the circle as indicated below on the correct response against each item.
   Example : where (C) is the correct response.
   (A) (B) ● (D)
5. Your responses to the items are to be indicated in the **OMR Sheet given inside the Booklet only.** If you mark at any place other than in the circle in the OMR Sheet, it will not be evaluated.
6. Read instructions given inside carefully.
7. Rough Work is to be done at the end of this booklet.
8. If you write your Name, Seat Number, Phone Number or put any mark on any part of the OMR Sheet, except for the space allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, or use abusive language or employ any other unfair means, you will render yourself liable to disqualification.
9. You have to return original OMR Sheet to the invigilator at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall. You are, however, allowed to carry the Test Booklet and duplicate copy of OMR Sheet on conclusion of examination.
10. Use only Blue/Black Ball point pen.
11. Use of any calculator or log table, etc., is prohibited.
12. There is no negative marking for incorrect answers.

विद्यार्थ्यांसाठी महत्त्वाच्या सूचना

1. परीक्षार्थींनी आपला आसन क्रमांक या पृष्ठावरील वरच्या कोपऱ्यात लिहावा. तसेच आपणांस दिलेल्या उत्तरपत्रिकेचा क्रमांक त्याखाली लिहावा.
2. सदर प्रश्नपत्रिकेत 100 बहुपर्यायी प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नास **दोन** गुण आहेत. या प्रश्नपत्रिकेतील **सर्व** प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
3. परीक्षा सुरू झाल्यावर विद्यार्थ्याला प्रश्नपत्रिका दिली जाईल. सुरुवातीच्या 5 मिनिटांमध्ये आपण सदर प्रश्नपत्रिका उघडून खालील बाबी अवश्य तपासून पहाव्यात.
   (*i*) प्रश्नपत्रिका उघडण्यासाठी प्रश्नपत्रिकेवर लावलेले सील उघडावे. सील नसलेली किंवा सील उघडलेली प्रश्नपत्रिका स्वीकारू नये.
   (*ii*) पहिल्या पृष्ठावर नमूद केल्याप्रमाणे प्रश्नपत्रिकेची एकूण पृष्ठे तसेच प्रश्नपत्रिकेतील एकूण प्रश्नांची संख्या पडताळून पहावी. पृष्ठे कमी असलेली/कमी प्रश्न असलेली/प्रश्नांचा चुकीचा क्रम असलेली किंवा इतर त्रुटी असलेली सदोष प्रश्नपत्रिका सुरुवातीच्या 5 मिनिटातच पर्यवेक्षकाला परत देऊन दुसरी प्रश्नपत्रिका मागवून घ्यावी. त्यानंतर प्रश्नपत्रिका बदलून मिळणार नाही तसेच वेळही वाढवून मिळणार नाही याची कृपया विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
   (*iii*) वरीलप्रमाणे सर्व पडताळून पाहिल्यानंतरच प्रश्नपत्रिकेवर ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेचा नंबर लिहावा.
4. प्रत्येक प्रश्नासाठी (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार विकल्प उत्तरे दिली आहेत. त्यातील योग्य उत्तराचा रकाना खाली दर्शविल्याप्रमाणे ठळकपणे काळा/निळा करावा.
   उदा. : जर (C) हे योग्य उत्तर असेल तर.
   (A) (B) ● (D)
5. या प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नांची उत्तरे **ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेतच दर्शवावीत.** इतर ठिकाणी लिहिलेली उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
6. आत दिलेल्या सूचना काळजीपूर्वक वाचाव्यात.
7. प्रश्नपत्रिकेच्या शेवटी जोडलेल्या कोऱ्या पानावरच कच्चे काम करावे.
8. जर आपण ओ.एम.आर. वर नमूद केलेल्या ठिकाणाव्यतिरिक्त इतर कोठेही नाव, आसन क्रमांक, फोन नंबर किंवा ओळख पटेल अशी कोणतीही खूण केलेली आढळून आल्यास अथवा असभ्य भाषेचा वापर किंवा इतर गैरमार्गांचा अवलंब केल्यास विद्यार्थ्याला परीक्षेस अपात्र ठरविण्यात येईल.
9. परीक्षा संपल्यानंतर विद्यार्थ्याने मूळ ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिका पर्यवेक्षकांकडे परत करणे आवश्यक आहे. तथापि, प्रश्नपत्रिका व ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेची द्वितीय प्रत आपल्याबरोबर नेण्यास विद्यार्थ्यांना परवानगी आहे.
10. फक्त निळ्या किंवा काळ्या बॉल पेनचाच वापर करावा.
11. कॅलक्युलेटर किंवा लॉग टेबल वापरण्यास परवानगी नाही.
12. चुकीच्या उत्तरासाठी गुण कपात केली जाणार नाही.

Sociology
Paper II
समाजशास्त्र
प्रश्नपत्रिका II

Time Allowed : 120 Minutes] **[Maximum Marks : 200**

Note : This paper contains **Hundred (100)** multiple choice questions. Each question carrying **Two (2)** marks. Attempt *All* questions.

सूचना : या प्रश्नपत्रिकेमध्ये एकूण **शंभर (100)** बहुपर्यायी प्रश्न दिलेले आहेत. प्रत्येक प्रश्नाला **दोन (2)** गुण आहेत. **सर्व** प्रश्न सोडवा.

1. Which of the following is an Ecofeminist ?
   (A) Beena Agarwal
   (B) Vandana Shiva
   (C) Medha Patkar
   (D) Neera Desai

2. Traditional medicine is not only limited to the arena of treating disease, but it includes ....
   (A) Religious aspects
   (B) Socio-cultural aspects
   (C) Economic aspects
   (D) Religious, Socio-cultural and Economic aspects

3. Gases that trap heat in the atmosphere are called ....
   (A) Polluting gases
   (B) Greenhouse gases
   (C) Hot gases
   (D) Whitehouse gases

1. खालीलपैकी कोण इकोफेमिनिस्ट आहे ?
   (A) बीना अग्रवाल
   (B) वंदना शिवा
   (C) मेधा पाटकर
   (D) नीरा देसाई

2. पारंपरिक औषध ही केवळ रोगाच्या उपचारापुरती मर्यादित नाही तर त्यामध्ये .... समाविष्ट असतात.
   (A) धार्मिक पैलू
   (B) सामाजिक-सांस्कृतिक पैलू
   (C) आर्थिक पैलू
   (D) धार्मिक, सामाजिक-सांस्कृतिक आणि आर्थिक पैलू

3. वातावरणात उष्णता आणणाऱ्या वायूंना ...... असे म्हणतात.
   (A) प्रदूषण करणारे वायू
   (B) हरितगृह वायू
   (C) गरम वायू
   (D) धवलगृह वायू

4. The strategic policy for air quality improvement in India is hampered by ....
   (A) Lack of adequate inventories on emissions
   (B) National pressure
   (C) International pressure
   (D) Lack of funds

5. .... refers to the ability to introduce novel traits into a species of plant, animal, bacterium or virus by inserting alternative genetic material.
   (A) Eugenics
   (B) Euthenics
   (C) Genetic modification
   (D) Sociobotany

6. The book 'Risk Society' is written by ....
   (A) Ulrich Back
   (B) Catton and Dunlap
   (C) Robert Park
   (D) Samir Amin

7. The idea of 'environmental justice' is associated with ....
   (A) Digital Divide dimension
   (B) Social equality dimension
   (C) North-South divide dimension
   (D) Preservation of forests

4. भारतातील हवेची गुणवत्ता सुधारण्यासाठी डावपेचात्मक धोरण .... मुळे बाधित होत आहे.
   (A) उत्सर्जनावर पुरेशा अभ्यास सूचींचा अभाव
   (B) राष्ट्रीय दबाव
   (C) आंतरराष्ट्रीय दबाव
   (D) निधीची कमतरता

5. .... पर्यायी अनुवांशिक सामग्री टाकून वनस्पती, प्राणी, जीवाणू किंवा विषाणूंच्या प्रजातींमध्ये नवीन वैशिष्ट्यांचा परिचय करून देण्याची क्षमता दर्शविते.
   (A) युजेनिक्स (सुप्रजननशास्त्र)
   (B) युथेनिक्स (प्रजाकल्याणशास्त्र)
   (C) अनुवांशिक बदल
   (D) सामाजिक-जीवशास्त्र

6. 'रिस्क सोसायटी (जोखीमयुक्त समाज)' हे पुस्तक .... यांनी लिहिले आहे.
   (A) उलरिच बेक
   (B) कॅटन आणि डनलॅप
   (C) रॉबर्ट पार्क
   (D) समीर अमीन

7. 'पर्यावरण न्याय' ही कल्पना .... निगडित आहे.
   (A) संगणकीय विषमता बाजूशी
   (B) सामाजिक समतेच्या बाजूशी
   (C) उत्तर-दक्षिण विषमतेच्या बाजूशी
   (D) वन संवर्धनाशी

8. The Chipko movement started in central Himalayas was around in .....
   (A) 1950s
   (B) 1970s
   (C) 1980s
   (D) 1990s

9. Who coined the term Eco-feminism ?
   (A) Vandana Shiva
   (B) Francoise d'Eaubonne
   (C) Maria Mies
   (D) Carolyn Merchant

10. Match the environmental movements in List-I with the year of their emergence given in List-II

List I

(*a*) Chipko Movement
(*b*) Silent Valley Movement
(*c*) Narmada Bachao Andolan
(*d*) Appiko Movement

List II

(*i*) 1983
(*ii*) 1985
(*iii*) 1973
(*iv*) 1978

Codes :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(*iv*)	(*ii*)	(*i*)	(*iii*)
(B)	(*ii*)	(*iii*)	(*i*)	(*iv*)
(C)	(*iii*)	(*iv*)	(*ii*)	(*i*)
(D)	(*ii*)	(*iv*)	(*i*)	(*iii*)

8. मध्य हिमालयातील चिपको आंदोलन हे .... या काळात सुरू झाले.
   (A) 1950s
   (B) 1970s
   (C) 1980s
   (D) 1990s

9. पर्यावरणीय स्त्रीवाद (इको-फेमिनीझम) ही संज्ञा कोणी रूढ केली ?
   (A) वंदना शिवा
   (B) फ्रॉँनकाईस द्युबोन
   (C) मारिया माईस
   (D) कॅरोलिन मर्चंट

10. यादी I मधील पर्यावरणीय चळवळींना यादी-II मध्ये दिलेल्या त्यांच्या उदयाच्या वर्षाशी जोडा :

यादी I

(*a*) चिपको आंदोलन
(*b*) सायलेंट व्हॅली आंदोलन
(*c*) नर्मदा बचाव आंदोलन
(*d*) ॲपिको आंदोलन

यादी II

(*i*) 1983
(*ii*) 1985
(*iii*) 1973
(*iv*) 1978

संकेतांक :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(*iv*)	(*ii*)	(*i*)	(*iii*)
(B)	(*ii*)	(*iii*)	(*i*)	(*iv*)
(C)	(*iii*)	(*iv*)	(*ii*)	(*i*)
(D)	(*ii*)	(*iv*)	(*i*)	(*iii*)

11. A practice where a woman is said to have brought shame on her family for having a disapproved partner is called as following :

Choose the correct option :

(A) Case of dishonour

(B) Violence against women

(C) Honour killing

(D) Caste based murder

12. Establishment of Family Courts by the State Governments for :

(A) Passing judgements on the cases pertaining to disputes in family

(B) Decisions on cases of divorce and domestic violence

(C) To promote conciliation and speedy settlement of disputes related to marriage and family affairs

(D) To pass judgements related to disputes related to honour killing, divorces and other cases of violence

11. अमान्य असा सहचर आणल्याने कुटुंबाला लज्जास्पद केल्यामुळे केल्याजाणाऱ्या एका चालीरीतीस खालील नांव आहे :

(A) अपमानाची केस

(B) कॉटुंबिक हिंसाचार

(C) ऑनर किलिंग

(D) जाती आधारित हत्या

12. राज्य सरकार तर्फे कुटुंबन्यायालयाची स्थापना पुढील कारणासाठी केलेली आहे :

(A) कुटुंबातील वादांसंबंधीच्या खटल्यांचे निर्णय

(B) घटस्फोट देण्यासंबंधीचे निर्णय आणि कौटूंबिक हिंसाचाराच्या खटल्यांचे निर्णय

(C) विवाह आणि कौटुंबिक बाबींसंदर्भातील वादांसंबंधी जलद समझोता आणि समेटासाठी प्रोत्साहन

(D) सन्मान-हत्या, घटस्फोट आणि हिंसाचारा-संबंधीच्या इतर खटल्यांवर निर्णय देणे

13. A.R. Radcliffe-Brown contributed to which of the following ?
   (A) Functionalism
   (B) Cultural Sociology
   (C) Structural-Functionalism
   (D) Structuralism

14. The following are the two statements, one is Assertion (A) and another is the Reason (R) which one is correct ?
   (A) Looking at recent literature and films there is a shift in the ways the disabled are being portrayed in contemporary societies.
   (R) Changing nature of social care, welfare state and social protection has helped in reducing the stigmatising of disabled.

   Choose the correct answer using the codes given below :
   (A) Both (A) and (R) are correct and (R) is the correct explanation of (A)
   (B) Both (A) and (R) are correct but (R) is not the correct explanation of (A)
   (C) Both (A) and (R) are false
   (D) Both (A) and (R) are true

13. ए.आर. रॅडक्लीफ-ब्राऊन यांचे योगदान खालीलपैकी कोणते आहे ?
   (A) कार्यवाद
   (B) संस्कृतीचे समाजशास्त्र
   (C) संरचना-कार्यवाद
   (D) कार्यवाद

14. खाली दोन विधाने दिलेली आहेत, एक प्रतिपादन (A) आणि दुसरे कारण (R) आहे. कोणते बरोबर आहे ?
   (A) सध्याचे साहित्य आणि चित्रपट पहाता, समकालीन समाजांमध्ये अपंगत्वाचे चित्रीकरण करण्यात बदल झालेला दिसतो.
   (R) सामाजिक काळजीचे बदलते स्वरूप, कल्याणकारी राज्य आणि सामाजिक संरक्षण यामुळे अपंगत्वाकडे कलंक म्हणून पाहाण्याच्या दृष्टिकोनात कपात झाली आहे.

   खालील संकेतांकामधून योग्य पर्यायांची निवड करा :
   (A) दोन्ही (A) आणि (R) बरोबर आहेत आणि आणि (R) हे (A) चे बरोबर स्पष्टीकरण आहे
   (B) दोन्ही (A) आणि (R) बरोबर आहेत पण (R) हे (A) चे बरोबर स्पष्टीकरण नाही
   (C) दोन्ही (A) आणि (R) खोटे आहेत
   (D) दोन्ही (A) आणि (R) बरोबर आहेत

15. Changes in the family structure and gender roles because of modernisation in India are demonstrated in which studies ?

(A) Empirical research studies

(B) Longitudinal research studies

(C) Action research studies

(D) Causal research studies

16. Which of the following factors contributes to high maternal mortality rate in India ?

(A) Bad health of women

(B) Early marriage

(C) Women's employment

(D) Antenatal care

15. भारतातील आधुनिकीकरणामुळे कुटूंबाची संरचना आणि लिंगभाव ह्यात होणारे बदल कोणत्या अभ्यासांमध्ये मांडले गेले आहेत ?

(A) तथ्याधारित संशोधन-अभ्यास

(B) सामाजिक अंतराचा अभ्यास

(C) कृती आधारित संशोधन अभ्यास

(D) प्रसंगोपात्त संशोधन

16. माता मृत्यूच्या उच्च दरासाठी कोणता घटक कारणीभूत आहे ?

(A) स्त्रियांच्या आरोग्याची वाईट परिस्थिती

(B) अल्पवयीन विवाह

(C) स्त्रियांचे अर्थार्जन

(D) जन्मपूर्व काळजी

17. Match the following :

List I

(*a*) Child soldiers

(*b*) Sex selective abortion

(*c*) Respect, reverence to elderly

(*d*) One of the highest old age population

List II

(*i*) Asian countries

(*ii*) Africa

(*iii*) Japan

(*iv*) Tibet

Codes :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(*iv*)	(*ii*)	(*iii*)	(*i*)
(B)	(*ii*)	(*i*)	(*iv*)	(*iii*)
(C)	(*iii*)	(*iv*)	(*ii*)	(*i*)
(D)	(*i*)	(*ii*)	(*iii*)	(*iv*)

17. खालील याद्यांपैकी योग्य जोड्या लावा :

यादी I

(*a*) बालसैनिक

(*b*) लिंग आधारित गर्भपात

(*c*) वयस्क लोकांप्रती आदरभाव

(*d*) वयस्क लोकांची सर्वात जास्त संख्या

यादी II

(*i*) आशियाई देश

(*ii*) आफ्रिका

(*iii*) जपान

(*iv*) तिबेट

संकेतांक :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(*iv*)	(*ii*)	(*iii*)	(*i*)
(B)	(*ii*)	(*i*)	(*iv*)	(*iii*)
(C)	(*iii*)	(*iv*)	(*ii*)	(*i*)
(D)	(*i*)	(*ii*)	(*iii*)	(*iv*)

18. Match List-I of the work/ contribution with List-II of Authors and select the correct answer from the codes given below :

List I

(Books)

(*a*) The Politics of the Family

(*b*) The Runway World

(*c*) The Future of the Family

(*d*) The Dialect of Sex

List II

(Authors)

(*i*) Jessie Bernard

(*ii*) Shulasmith Firestone

(*iii*) Edmund Leach

(*iv*) R.D. Laing

Codes :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(*iii*)	(*ii*)	(*i*)	(*iv*)
(B)	(*iv*)	(*iii*)	(*ii*)	(*i*)
(C)	(*ii*)	(*i*)	(*iii*)	(*iv*)
(D)	(*iv*)	(*iii*)	(*i*)	(*ii*)

18. यादी-I मधील योगदान यादी-II मधील लेखकांशी जोडून दिलेल्या योग्य उत्तरांच्या संकेतांक पर्यायाची निवड करा :

यादी I

(पुस्तक)

(*a*) द पॉलीटिक्स ऑफ फॅमीली

(*b*) द रनवे वर्ल्ड

(*c*) द फ्यूचर ऑफ द फॅमीली

(*d*) द डायलेक्ट ऑफ सेक्स

यादी II

(लेखक)

(*i*) जेसी बर्नार्ड

(*ii*) शुलास्मिथ फायरस्टोन

(*iii*) एडमंड लिच

(*iv*) आर.डी. लयंग

संकेतांक :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(*iii*)	(*ii*)	(*i*)	(*iv*)
(B)	(*iv*)	(*iii*)	(*ii*)	(*i*)
(C)	(*ii*)	(*i*)	(*iii*)	(*iv*)
(D)	(*iv*)	(*iii*)	(*i*)	(*ii*)

19. Who amongst the following consider that culture as the determinant of gender roles ?

(A) Anna Wanka

(B) Ann Oakley

(C) Hunt S.A.

(D) Bernardes, J.

20. According to Irawati Karve, what is important factor in joint family ?

(A) Marriage

(B) Kinship

(C) Co-residentiality

(D) Blood relations

19. खालीलपैकी संस्कृती ही लिंगभावाधारित भूमिकांची निर्धारक आहे असे यांनी विचारात घेतले आहे :

(A) अना वांका

(B) अॅन ओकले

(C) हँट एस.ए.

(D) बर्नार्डस् जे.

20. इरावती कर्वे यांच्या मतानुसार संयुक्त कुटूंबामध्ये महत्त्वाचा घटक कोणता आहे ?

(A) विवाह

(B) आप्तसंबंध

(C) सहनिवासीतता

(D) रक्त संबंध

21. .... is the socio-economic difference between people in their access to Information and Communication Technologies (ICT).

(A) Digital divide

(B) Class divide

(C) Digital gap

(D) Digital struggle

22. Which one of the following is not the reason for the digital divide ?

(A) The non-availability of a reliable ICT infrastructure to access the internet

(B) There is a lack of resources to invest in information infrastructure

(C) There are problems in accessing the internet regularly

(D) The intergenerational gap

21. .... म्हणजे लोकांच्या माहिती संप्रेषण व तंत्रज्ञानाच्या प्रवेशामध्ये असणारा सामाजिक-आर्थिक फरक होय.

(A) डिजिटल विभाजन

(B) वर्ग विभाजन

(C) डिजिटल अंतर

(D) डिजिटल संघर्ष

22. खालीलपैकी कोणते एक डिजिटल विभाजनाचे कारण नाही ?

(A) इंटरनेटवर प्रवेश करण्यासाठी विश्वसनीय ICT पायाभूत सुविधांची अनुपलब्धता

(B) माहितीच्या पायाभूत सुविधांमध्ये गुंतवणूक करण्यासाठी संसाधनांचा अभाव

(C) नियमितपणे इंटरनेटवर प्रवेश करण्यास अडचणी आहेत

(D) आंतरपिढीतील अंतर

23. Which one of the following ICT projects was launched by the Government of India to reduce the rural digital gap aiming to connect 2.5 Lakh gram panchayats with optical fiber ?
    (A) BharatNet project
    (B) E-Bharath project
    (C) GramNet project
    (D) Gramsanchar project

24. In order to improve digital literacy which of the following initiatives has been launched by the Government of India ?
    (A) "National Digital Education Mission"
    (B) "National Digital Literacy Mission"
    (C) "Indian Digital Saksharta Mission"
    (D) "Indian Digital Learning Mission"

23. 2.5 लाख ग्राम पंचायतींना ऑप्टिकल फायबरने जोडण्याचे उद्दिष्ट असलेले ग्रामीण डिजिटल अंतर कमी करण्यासाठी भारत सरकारने खालीलपैकी कोणता ICT प्रकल्प सुरू केला आहे ?
    (A) भारतनेट प्रकल्प
    (B) ई-भारत प्रकल्प
    (C) ग्रामनेट प्रकल्प
    (D) ग्रामसंचार प्रकल्प

24. डिजिटल साक्षरता सुधारण्यासाठी भारत सरकारने खालीलपैकी कोणता उपक्रम सुरू केला आहे ?
    (A) ''नॅशनल डिजिटल एज्युकेशन मिशन''
    (B) ''राष्ट्रीय डिजिटल साक्षरता अभियान''
    (C) ''भारतीय डिजिटल साक्षरता मिशन''
    (D) ''भारतीय डिजिटल लर्निंग मिशन

25. The Kerala High Court, in Faheema Shirin *V.* The State of Kerala case, in 2019 declared the right to Internet access as a fundamental right forming a part of the right to privacy and the right to education under Article .... of the Constitution.

(A) 45

(B) 21

(C) 51

(D) 11

25. केरळ उच्च न्यायालयाने, फहिमा शिरीन **विरुद्ध** केरळ राज्य प्रकरणात, 2019 मध्ये, इंटरनेट प्रवेशाचा अधिकार हा मूलभूत अधिकार म्हणून घोषित केला जो गोपनीयतेचा अधिकार आणि घटनेच्या कलम .... अंतर्गत शिक्षणाच्या अधिकाराचा एक भाग बनतो.

(A) 45

(B) 21

(C) 51

(D) 11

26. What term is used to define 'an environment in which one's exposure to news, entertainment, social media, etc, represents only one ideological or cultural perspective and excludes or misrepresents other points of view' ?

(A) Media Hype

(B) Media Puzzle

(C) Media Bubble

(D) Media Idiom

26. 'एखादे वातावरण ज्यामध्ये बातम्या, मनोरंजन, सोशल मीडिया इ. चे प्रभाव एकाच वैचारिक किंवा सांस्कृतिक दृष्टिकोनाचे प्रतिनिधित्व करते आणि इतर दृष्टिकोन वगळते किंवा चुकीचे चित्रण करते' अशी व्याख्या करण्यासाठी कोणती संज्ञा वापरली जाते ?

(A) मीडिया हाइप

(B) मीडिया पझल

(C) मीडिया बबल

(D) मीडिया इडिओम

27. What are the "three Bs" that are changing health care ?

(A) Biology; bytes; bandwidth

(B) Biology; biography; bandwidth

(C) Body; bytes; bandwidth

(D) Biology; biostat; bitcare

27. आरोग्य सेवा क्षेत्र बदलणारे ''तीन बी'' काय आहेत ?

(A) बायोलॉजी; बाइट्स; बँडबिड्थ

(B) बायोलॉजी; बायोग्राफी; बँडविड्थ

(C) बॉडी; बाइट्स; बँडविड्थ

(D) बायोलॉजी; बायोस्टॅट; बिटकेअर

28. .... is a telemedicine healthcare app that provides around 24 Hours multi-speciality services to you.

(A) DigiDoctor

(B) DigiHealth

(C) TeleDoctor

(D) DigiDoc

28. कोणते टेलिमेडिसिन हेल्थकेअर ॲप आहे जे तुम्हाला सुमारे 24 तास बहु-विशेषता सेवा प्रदान करते ?

(A) डिजीडॉक्टर

(B) डिजीहेल्थ

(C) टेलिडॉक्टर

(D) डिजीडॉक्

29. Concerning Cyber Crime, Section .... provides for the adjudication of disputes for awarding compensation.

(A) 46

(B) 51

(C) 63

(D) 21

30. Provide the expanded form of OTT, which refers to media services delivered directly to viewers over the internet ?

(A) Over the time

(B) Over the top

(C) Over the TV

(D) Over the text

29. सायबर गुन्हे बाबतीत कलम .... नुसार नुकसान भरपाई देण्यासाठी विवादांच्या निकालाची तरतूद असते.

(A) 46

(B) 51

(C) 63

(D) 21

30. OTT चे विस्तारित रूप काय आहे. जे इंटरनेटवर थेट दर्शकांना वितरित केलेल्या मीडिया सेवा देते ?

(A) ओव्हर द टाइम

(B) ओव्हर द टॉप

(C) ओव्हर द टीव्ही

(D) ओव्हर द टेक्स्ट

31. In the context of globalization, what is 'Glocalization' ?

    (A) The dominance of global cultures over local ones

    (B) The integration of local and global influences in various aspects of life

    (C) The exclusion of local cultures from global interactions

    (D) The promotion of global trade agreements

32. Sociologically .... is a key resource for mitigating and adapting to climate change.

    (A) Culture

    (B) Infrastructural Development

    (C) Welfare

    (D) Technology

31. जागतिकीकरणाच्या संदर्भात 'ग्लोकलायझेशन' म्हणजे काय ?

    (A) स्थानिक संस्कृतीवर जागतिक संस्कृतीचे वर्चस्व

    (B) जीवनाच्या विविध पैलूमध्ये स्थानिक आणि जागतिक प्रभावाचे एकत्रीकरण

    (C) जागतिक परस्परसंवादातून स्थानिक संस्कृतीचा बहिष्कार

    (D) जागतिक व्यापार करारांना प्रोत्साहन

32. वातावरणीय बदलाची तीव्रता कमी करण्यासाठी आणि त्यास जुळवून घेण्यासाठीचा समाजशास्त्रीय-दृष्ट्या प्रमुख संसाधन कोणते आहे ?

    (A) संस्कृती

    (B) पायाभूत सुविधांचा विकास

    (C) कल्याण

    (D) तंत्रज्ञान

33. Who criticised naive pluralism in media politics relating to diversity ?

(A) C. Hamelink

(B) R. Johnson

(C) M. Jay

(D) K. Karppingen

33. माध्यमांच्या राजकारणातील विविधते संबंधीच्या अतिभाबडा बहु-संस्कृतीवादावर कोणी टिका केली ?

(A) सी. हेमलिंक

(B) आर. जॉनसन

(C) एम. जय

(D) के. कारपिंजन

34. Which one of the following perspectives argues that the expansion of education will reduce inequality in society ?

(A) Socialist perspective

(B) Liberal perspective

(C) Conflict perspective

(D) Functionalist perspective

34. खालीलपैकी कोणता एक दृष्टिकोन असे प्रतिपादन करतो की ''शिक्षणाच्या विस्तारामुळे समाजातील असमानता कमी होईल'' ?

(A) समाजवादी दृष्टिकोन

(B) उदारमतवादी दृष्टिकोन

(C) संघर्ष दृष्टिकोन

(D) कार्यवादी दृष्टिकोन

35. Who sees that the continuing vitality of sects as evidence of a secular society ?

(A) Peter Worsley

(B) Peter Berger

(C) Max Weber

(D) Max Muller

35. धार्मिक पंथाचे चैतन्य सातत्य हे धर्मनिरपेक्ष समाजाचा पुरावा आहे. असे कोण म्हणाले ?

(A) पिटर वर्सले

(B) पिटर बर्जर

(C) मॅक्स वेबर

(D) मॅक्स मुल्लर

36. The study of the symbols and signs is called ....

(A) Hermeneutics

(B) Semiotics

(C) Amniocentesis

(D) Psychotics

36. प्रतिके आणि चिन्ह यांचे अध्ययन करणारे शाखा म्हणजे ....

(A) हर्मेन्युटिक्स

(B) सिमीओटिक्स

(C) अमनिओसेंटिसिस

(D) सायकोटिक्स

37. According to ...., the postmodern world is "the age of simulation".

(A) Patricia Hill Collins

(B) Jean Baudrillard

(C) Richard Emerson

(D) W.E.B. DuBois

37. उत्तर आधुनिक जग हे सिम्यूलेशन (आभासी रूप) चा काळ आहे. असे कोण म्हणाले ?

(A) पॅट्रिशिया हील कॉलीन्स

(B) जीन बॉउड्रिलार्ड

(C) रिचर्ड ईमरसन

(D) डल्ब्यू. ई.बी. डुबोस

38. Who defined culture as 'that complex whole which includes knowledge, belief, art, morals, law, custom and any other capabilities and habits acquired by man as a member of society' ?

(A) E. B. Tylor

(B) Robert Biersteat

(C) B. Malinowski

(D) Graham Wallas

38. ''गुतांगुंतीचा समग्र ज्यामध्ये ज्ञान, श्रद्धा, कला, नैतिकता, कायदा, रूढी आणि इतर क्षमता' आणि सवयी ह्या एक समाजाचा घटक म्हणून मानवाने ग्रहण केल्या जातात'' अशी संस्कृतीची व्याख्या कोणी केली आहे ?

(A) इ.बी. टायलर

(B) रॉबर्ट बायरस्टिट

(C) बी. मालीनाओस्की

(D) ग्रहाम वाल्स

39. The rise of the Arya Samaj and the Brahmo Samaj movements in India in the 19th century was a response to ....

(A) British fundamentalism

(B) British Atheism

(C) British Revivalism

(D) The growing British presence in India and the British challenge to Hindu traditions

39. भारतातील 19व्या शतकातील आर्य समाज आणि ब्राह्मो समाज चळवळी ह्या .... ला प्रतिसाद म्हणून उदयास आपल्या.

(A) ब्रिटिश मुलतत्ववाद

(B) ब्रिटिश नास्तिकवाद

(C) ब्रिटिश पुनरुज्जीवनवाद

(D) ब्रिटिशांचा भारतातील वाढती उपस्थिती आणि हिंदुत्वाला केलेले आव्हान

40. Which of the following movements reveal a close relationship between social conditions and religious activity ?

(A) Women

(B) Millenarian

(C) Caste

(D) Dalit

40. खालीलपैकी कोणती एक चळवळ सामाजिक परिस्थिती आणि धार्मिक क्रिया यांच्यातील जवळीक संबंध दाखवते ?

(A) स्त्रियांची

(B) मिलेनॅरीयन

(C) जात

(D) दलित

41. Weber saw bureaucracy as the classic example of the process of ....

(A) Feminization

(B) Rationalization

(C) Democratization

(D) Individualisation

42. The book 'The Elementary Structure of Kinship' is associated with :

(A) R.K. Merton

(B) Radcliffe Brown

(C) Levi-Strauss

(D) G.H. Mead

41. वेबरने नोकरशाही प्रक्रियेचे आदर्श उदाहरण म्हणून .... प्रक्रियेकडे पाळीले.

(A) स्त्रीकरण

(B) तार्किकीकरण

(C) लोकशाहीकरण

(D) वैयक्तीकरण

42. दी एलिमॅन्टरी स्ट्रक्चर ऑफ किनशिप या पुस्तकाशी कोण संबंधित आहे ?

(A) आर.के. मर्टन

(B) रैडक्लिफ ब्राऊन

(C) लेव्ही-स्ट्रॅस

(D) जी.एच. मीड

43. Talcott Parsons 'Social System' is a best exposition of :

(A) Structure-functional approach

(B) Conflict approach

(C) Middle-range theory building

(D) Micro-sociological approach

43. टॉलकॉट पार्सन्स यांचे 'सामाजिक व्यवस्थेचे' एक चांगले स्पष्टीकरण कोणते ?

(A) संरचनात्मक-प्रकार्यवादी दृष्टिकोन

(B) संघर्ष-दृष्टिकोन

(C) मध्यवर्ती सिद्धांत बांधणी

(D) सूक्ष्म समाजशास्त्रीय दृष्टिकोन

44. According to whom 'the existence of different social classes is the source of conflict' ?

(A) Karl Marx

(B) R. Collins

(C) L. Coser

(D) R. Dahrendorf

44. विविध सामाजिक वर्गाचे अस्तित्व हे संघर्षाचा स्रोत आहे असे कोणाचे मत आहे ?

(A) कार्ल मार्क्स

(B) आर. कॉलीन्स

(C) एल. कोझर

(D) आर. डहरेनडॉर्फ

45. Erving Goffman is best known for his .... theory.

(A) Symbolic

(B) Dramaturgical

(C) Phenomenological

(D) Exchange

45. एर्विंग गॉफमन त्याच्या .... सिद्धांतासाठी ओळखला जातो.

(A) प्रतीकात्मक

(B) अभिनयशास्त्रीय

(C) प्रघटनाशास्त्रीय

(D) विनिमय

46. .... is best known for his distinction between two idea systems–ideology and utopia.

(A) Karl Manheim

(B) Karl Marx

(C) Max Weber

(D) Herbert Spencer

47. Who formulated the idea of "informational capitalism" in the light of the emergence of a new society, culture and economy based on informational technology ?

(A) Richard Emerson

(B) Manuel Castells

(C) Jeffrey C. Alexander

(D) Frantz Fanon

48. .... has been labelled as "the high priest of modernity".

(A) Talcott Parsons

(B) Anthony Giddens

(C) Peter M. Blau

(D) Randall Collins

46. विचारधारा आणि (आदर्श) युटोपिया या दोन विचारप्रणालीमधील फरकासाठी .... हे प्रसिद्ध आहेत.

(A) कार्ल मॅनहेम

(B) कार्ल मार्क्स

(C) मॅक्स वेबर

(D) हर्बर्ट स्पेन्सर

47. माहिती तंत्रज्ञानावर आधारित नवीन समाज आणि अर्थव्यवस्थेच्या उदयाच्या परिप्रेक्षात ''माहितीपूर्ण भांडवलशाही'' ची कल्पना कोणी मांडली ?

(A) रिचर्ड इमर्सन

(B) मॅन्युएल कॅस्टेल्स

(C) जेफरी सी. अलेक्झांडर

(D) फ्रांट्झ फॅनॉन

48. यांना ''आधुनिकतेचा मुख्य पुजारी'' असे लेबल लावले गेले आहे.

(A) टॅलकॉट पार्सन्स

(B) अँथनी गिडेन्स

(C) पीटर एम. ब्लाऊ

(D) रँडल कॉलिन्स

49. Who applied Marxist approach in understanding Indian National Movement ?

(A) Andre Beteille

(B) Surjit Sinha

(C) A.R. Desai

(D) D.P. Mukherji

50. Who established participant observation as the most appropriate methodological choice for the practice of Social Anthropology and Sociology in India ?

(A) G.S. Ghurye

(B) Iravati Karve

(C) M.N. Srinivas

(D) A.R. Desai

51. Which of the following is not the method of research ?

(A) Survey

(B) Historical

(C) Observation

(D) Field study method

49. भारतीय राष्ट्रीय चळवळ समजून घेण्यासाठी मार्क्सवादी दृष्टिकोन कोणी वापरला ?

(A) आंद्रे बेत्तेई

(B) सुरजीत सिन्हा

(C) ए.आर. देसाई

(D) डी.पी. मुखर्जी

50. कोणी भारतातील सामाजिक मानववंशशास्त्र आणि समाजशास्त्राच्या अभ्यासासाठी सर्वात योग्य पद्धतशीर निवड म्हणून सहभागी निरीक्षण स्थापित कोणी केले ?

(A) जी.एस. घुर्ये

(B) इरावती कर्वे

(C) एम.एन. श्रीनिवास

(D) ए.आर. देसाई

51. खालीलपैकी कोणती संशोधन पद्धत नाही ?

(A) क्षेत्रीय पहाणी

(B) ऐतिहासिक

(C) निरीक्षण

(D) क्षेत्र अभ्यास पद्धत

52. According to Kothleen McKinney, how many types of ethical issues are in research ?
    (A) One
    (B) Two
    (C) Three
    (D) Four

53. Which of the following an element provides a blueprint ?
    (A) Research Problem
    (B) Research design
    (C) Research tools
    (D) Research methods

54. Which type of the following is set of two hypotheses, which states the opposite of the null hypothesis ?
    (A) Scientific hypothesis
    (B) Alternative hypothesis
    (C) Statistical hypothesis
    (D) Null hypothesis

52. कोथलीन मॅककिनी यांच्या मते संशोधनात किती प्रकारचे नैतिक मुद्दे आहेत ?
    (A) एक
    (B) दोन
    (C) तीन
    (D) चार

53. खालीलपैकी कोणता घटक निळा नकाशा प्रदान करतो ?
    (A) संशोधन समस्या
    (B) संशोधन आराखडा
    (C) संशोधन साधने
    (D) संशोधन पद्धती

54. खालीलपैकी कोणता प्रकार दोन गृहीतकांचा संच आहे, जो शून्य गृहीतकेच्या विरुद्ध दर्शवितो ?
    (A) वैज्ञानिक गृहीतके
    (B) पर्यायी गृहीतके
    (C) सांख्यिकीय गृहीतके
    (D) शून्य गृहीतके

55. Which type of analysis, involves describing a case in terms of a single variable-specifically ?

(A) Univariate analysis

(B) Bivariate analysis

(C) Multivariate analysis

(D) Cross analysis

56. Which one of the element is not relevant to stages in analysis ?

(A) Categorization

(B) Frequency distribution

(C) Measurement

(D) Graph

57. Which of the following is not a method of average calculation ?

(A) Mean

(B) Mode

(C) Correlation

(D) Medium

55. कोणत्या प्रकारचे विश्लेषण, एकल एकचलाच्या दृष्टीने केसचे वर्णन करणे समाविष्ट आहे ? विशेषत :

(A) एक चलांचे विश्लेषण

(B) दोन चलांचे विश्लेषण

(C) बहुविध विश्लेषण

(D) क्रॉस-विश्लेषण

56. खालीलपैकी कोणता घटक विश्लेषणातील टप्प्यांशी संबंधित नाही ?

(A) वर्गीकरण

(B) वारंवारता वितरण

(C) मोजमाप

(D) आलेख

57. खालीलपैकी कोणती सरासरी मापनाची पद्धत नाही ?

(A) मध्य

(B) बहुलक

(C) सहसंबंध

(D) मध्यमा

58. A Report writing is :

(A) Data analysis

(B) Fact finding process

(C) Interpretation

(D) Achievement

59. Which one of the following methods is a phenomenon studied through an in-depth analysis of the case ?

(A) Survey method

(B) Case Study method

(C) Historical method

(D) Oral history method

60. Which one of the following is not criteria for evaluating measurement ?

(A) Reliability

(B) Validity

(C) Sensitivity

(D) Dependence

58. अहवाललेखन काय आहे ?

(A) तथ्य विश्लेषण

(B) तथ्य शोधण्याची प्रक्रिया

(C) अन्वयार्थ

(D) साध्य करणे

59. खालीलपैकी कोणत्या पद्धतीनुसार तथ्याच्या सत्याचे विश्लेषण करून अभ्यास केला जातो ?

(A) सर्वेक्षण पद्धती

(B) व्यष्टी अध्ययनपद्धती

(C) ऐतिहासिक पद्धती

(D) मौखिक इतिहास पद्धती

60. खालीलपैकी कोणते मापन मूल्यमापनाचा निकष नाही ?

(A) विश्वसनीयता

(B) वैधता

(C) संवेदनशीलता

(D) अवलंबित्व

61. Assimilation means :

(A) Forcible cultural conversion

(B) Complete merger of one culture in the other

(C) Coming of two cultures just near each other

(D) Appreciation of two cultures by each other

62. "A person's status is his group standing or ranking in relation to others was said by :

(A) Sheriff and Sheriff

(B) Ginsberg

(C) Ogburn and Nimkoff

(D) Kingsley Davis

63. Who has given the concept of "Role set" ?

(A) Linton

(B) Merton

(C) MacIver

(D) Tylor

61. समावेशन म्हणजे :

(A) सक्तीने सांस्कृतिक परिवर्तन

(B) एका संस्कृतीचे दुसऱ्या संस्कृतीत पूर्ण विलिनीकरण

(C) दोन संस्कृतींचे एकमेकांच्या अगदी जवळ येणे

(D) दोन संस्कृतींचे एकमेकांकडून कौतुक

62. ''एखाद्या व्यक्तीचे दर्जा म्हणजे त्याचे गटातील स्थान अथवा इतरांच्या तुलनेत गटातील श्रेणीस्थान'' असे कोणी म्हटले होते ?

(A) शेरिफ आणि शेरिफ

(B) गिन्सबर्ग

(C) ओगबर्न आणि निमकॉफ

(D) किंग्सले डेव्हिस

63. ''भूमिका समुच्चय'' ही संकल्पना कोणी केली आहे ?

(A) लिंटन

(B) मर्टन

(C) मॅकायवर

(D) टायलर

64. Find out the incorrect match :

(A) Spencer — organic view of society

(B) Durkheim — organic solidarity and mechanical solidarity

(C) Redcliffe Brown —Allocation of roles

(D) Sorokin — Sensate, Ideational and Idealistic

65. Norms can be placed under the category of :

(A) Idealism

(B) Liberalism

(C) Neutralism

(D) Realism

66. Kinship is :

(A) Biological and cultural relationship only

(B) Biological relationship of sexual union

(C) Relationship with sexual union

(D) Unrelated to biological relationship

64. विसंगत जोडी शोधा :

(A) स्पेन्सर — समाजाकडे पाहण्याचा जैव दृष्टिकोन

(B) दरखीम — जैविक एकात्मता आणि यांत्रिक एकात्मता

(C) रेडक्लिफ ब्राऊन — भूमिकांचे निर्धारण

(D) सोरोकीन — संवेदना, वैचारिक आणि आदर्शवादी

65. नियमने खालीलपैकी कोणत्या श्रेणीमध्ये स्थानांकित केले जाऊ शकतात ?

(A) आदर्शवाद

(B) उदारमतवाद

(C) तटस्थतावाद

(D) वास्तववाद

66. नातेसंबंध म्हणजे :

(A) केवळ जैविक आणि सांस्कृतिक संबंध

(B) लैंगिक मिलनाचे जैविक संबंध

(C) लैंगिक मिलनाचे संबंध

(D) जैविक संबंधांशी असंबंधित आहे

67. The system under which a man is not required to marry within the group to which he belongs is known as :

(A) Kinship marriage

(B) Hypergamy

(C) Endogamy

(D) Exogamy

68. Without .... behaviour would be unpredictable.

(A) Norms

(B) Development

(C) Values

(D) Biology

69. Which three broad types of cultures succeeding each other have been analysed by P.A. Sorokin in his cyclical theory of social change ?

(A) Ideational, Instrumental and Ethical

(B) Ideational, Idealist and Sensate

(C) Idealist, Moral and Sensate

(D) Idealist, Ethical and Modern

67. ज्या व्यवस्थेंतर्गत पुरुषाने तो ज्या गटाशी संबंधित आहे त्या गटात लग्न करणे आवश्यक नाही अशी व्यवस्था म्हणून ओळखली जाते :

(A) आप्तसंबंध विवाह

(B) प्रतिलोम विवाह

(C) अंतर्विवाह

(D) बहिर्विवाह

68. .... शिवाय वर्तनाविषयी अनुमान बांधणे शक्य नसते.

(A) नियमने

(B) विकास

(C) मूल्ये

(D) जीवशास्त्र

69. पी.ए. सोरोकीन यांनी एक-दुसऱ्याशी संबंधित क्रमिक संस्कृतीचे तीन व्यापक प्रकार करून सामाजिक परिवर्तनाच्या चक्रीय सिद्धांताचे विश्लेषण केले आहे ते कोणते ?

(A) विचारात्मक, साधनात्मक आणि नीति-विषयक

(B) विचारात्मक, आदर्शात्मक आणि प्रत्यक्षात्मक

(C) आदर्शात्मक, नैतिक आणि प्रत्यक्षात्मक

(D) आदर्शात्मक, नीतिविषयक आणि आधुनिक

70. Who said that, "Marriage is a socially approved way of establishing a family of procreation".

(A) Westermark

(B) Malinowski

(C) Robert Lawie

(D) Gillin and Gillin

71. Which of the following cities was not studied by Saskia Sassen for her work on global city ?

(A) London

(B) New York

(C) Tokyo

(D) Paris

70. कोण म्हणाले की, ''विवाह हा संततीचे कुटुंब स्थापन करण्याचा सामाजिक मान्यताप्राप्त मार्ग आहे ?''

(A) वेस्टरमार्क

(B) मालिनोव्स्की

(C) रॉबर्ट लॉई

(D) गिलिन अँड गिलिन

71. सास्किया सास्सेनने जागतिक शहरावरील कामासाठी खालीलपैकी कोणत्या शहराचा अभ्यास केला नाही ?

(A) लंडन

(B) न्यूयॉर्क

(C) टोकियो

(D) पेरिस

72. Given below are two statements, one labelled as Assertion (A) and the other is Reason (R) :

Assertion (A) : Economic Liberalisation widened regional disparity in agricultural development in India.

Reason (R) : Public investment in agricultural declined significantly during post-liberalisation period.

In the context of the above two statements, which among the following is correct ?

(A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)

(B) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)

(C) (A) is true but (R) is false

(D) (A) is false but (R) is true

73. According to census of India 2011, a city with a population of more than 10 million is known as ....

(A) Global city

(B) Mega city

(C) Metropolitan city

(D) Smart city

72. खाली दोन विधाने दिली आहेत, एक विधान (A) आणि दुसरे (R) :

प्रतिपादन (A) : आर्थिक उदारीकरणामुळे भारतातील कृषी विकासामध्ये प्रादेशिक असमानता वाढली.

कारण (R) : उत्तर उदारीकरणानंतरच्या काळात कृषी क्षेत्रातील सार्वजनिक गुंतवणूक लक्षणीयरित्या घटली.

वरील दोन विधानांच्या संदर्भात, खालीलपैकी कोणते बरोबर आहे ?

(A) (A) आणि (R) दोन्ही सत्य आहेत सत्य आणि (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण आहे

(B) (A) आणि (R) दोन्ही सत्य आहेत पण (R) हे (A) चे बरोबर स्पष्टीकरण नाही

(C) (A) सत्य आहे पण (R) हे असत्य आहे

(D) (A) असत्य आहे पण (R) हे सत्य आहे

73. भारताच्या 2011 च्या जनगणनेनुसार, 10 दशलक्षाहून अधिक लोकसंख्या असलेले हे शहर म्हणून ओळखले जाते :

(A) जागतिक शहर

(B) महाकाय शहर

(C) महानगर

(D) सुंदर शहर

74. The concept of "depeasantisation" is associated with :

(A) Karl Marx

(B) Alexander Chayanov

(C) Vladimir Lenin

(D) Friedrich Engels

75. Who has authored the book, "The Urban Question" ?

(A) Paul Harrison

(B) U.Beck

(C) R.E. Park

(D) M.Castells

76. Consider the following peasant movements and identify the correct chronological, sequence :

(1) Tebhaga movement

(2) Champaran movement

(3) Naxalbari movement

(4) Kheda movement

(A) (4), (2), (3) and (1)

(B) (2), (4), (1) and (3)

(C) (2), (3), (4) and (1)

(D) (1), (3), (2) and (4)

74. ''अकृषकीकरण'' ही संकल्पना कशाशी संबंधित आहे ?

(A) कार्ल मार्क्स

(B) अलेक्झांडर चायानोव्ह

(C) व्लादिमीर लेनिन

(D) फ्रेडरिक एंगेल्स

75. 'द अर्बन क्वेश्चन' हा ग्रंथ कोणी लिहिला आहे ?

(A) पॉल हॅरिसन

(B) यु. बेक

(C) आर.ई. पार्क

(D) एम. कॅस्टेल्स

76. खालील चळवळीचा विचार करा आणि योग्य कालक्रमानुसार क्रमवारी ओळखा :

(1) तेभागा चळवळ

(2) चंपारण चळवळ

(3) नक्षलवादी चळवळ

(4) खेडा चळवळ

(A) (4), (2), (3) आणि (1)

(B) (2), (4), (1) आणि (3)

(C) (2), (3), (4) आणि (1)

(D) (1), (3), (2) आणि (4)

77. In which year the Goods and Services Tax (GST) was introduced ?

(A) 2017

(B) 2015

(C) 2019

(D) 2016

78. Match List I with List II and mark the correct code given below :

List I

(Books)

(*a*) Caste, Class and Power

(*b*) The Agrarian Prospect in India

(*c*) Peasant Movements in India

(*d*) Caste and Economic Frontier

List II

(Authors)

(*i*) Daniel Thorner

(*ii*) D.N. Dhanagare

(*iii*) F.G. Bailey

(*iv*) Andre Beteille

Codes :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(*iv*)	(*i*)	(*ii*)	(*iii*)
(B)	(*iv*)	(*i*)	(*iii*)	(*ii*)
(C)	(*iii*)	(*iv*)	(*i*)	(*ii*)
(D)	(*ii*)	(*i*)	(*iii*)	(*iv*)

77. वस्तू आणि सेवा कर कायदा (GST) कोणत्या वर्षी लागू करण्यात आला ?

(A) 2017

(B) 2015

(C) 2019

(D) 2016

78. सूची-I (ग्रंथ) व सूची-II (लेखक) यांच्या जोड्या जुळवा :

सूची-I

(ग्रंथ)

(*a*) कास्ट, क्लास अँड पॉवर

(*b*) द ॲग्रीरियन प्रॉस्पेक्ट इन इंडिया

(*c*) पीझंट मुव्हमेंट इन इंडिया

(*d*) कास्ट अँड इकॉनामिक फ्रंटीयर

सूची-II

(लेखक)

(*i*) डॅनिअल थार्नर

(*ii*) डी.एन. धनागरे

(*iii*) एफ.जी. बैले

(*iv*) आंद्रे बेते

संकेतांक :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(*iv*)	(*i*)	(*ii*)	(*iii*)
(B)	(*iv*)	(*i*)	(*iii*)	(*ii*)
(C)	(*iii*)	(*iv*)	(*i*)	(*ii*)
(D)	(*ii*)	(*i*)	(*iii*)	(*iv*)

79. Who of the following authored the book, "Liquid Times : Living in an Age of Uncertainty" ?

(A) S. Lowe

(B) Z. Bauman

(C) Arjun Appadurai

(D) R. Fisher

80. Which school of thought is related to urbanity ?

(A) Conflict School

(B) Social Interactionist School

(C) Frankfurt School

(D) Chicago School

81. Who among the following perceived the dimension of pressure group in caste ?

(A) Robert Hardgrave

(B) Milton Singer

(C) Joan Mencher

(D) Satish Saberwal

79. खालीलपैकी कोणी ''लिक्विड टाईम्स : लिव्हिंग इन एज ऑफ अनसर्टेनिटी'' हा ग्रंथ लिहिला आहे ?

(A) एस. लोवे

(B) झेड. बाउमन

(C) अर्जुन अप्पादुराई

(D) आर. फिशर

80. खालीलपैकी कोणता विचार शहरीपणाशी संबंध आहे ?

(A) संघर्ष शाळा

(B) सामाजिक आंतरक्रियावादी शाळा

(C) फ्रँकफर्ट शाळा

(D) शिकागो शाळा

81. खालीलपैकी कोणी जातीच्या संदर्भात दबाव गट हा एक परिमाण आहे असे जाणले ?

(A) रॉबर्ट हार्डग्रेव्ह

(B) मिल्टन सिंगर

(C) जोहान मेंचर

(D) सतीश सबेरवाल

82. Which of the following is not true about 'Ad Dharm' movement in Punjab ?
   (A) It was a direct product of new economic opportunities opened up by the British colonial rule
   (B) Introduction of secular education by the colonial rulers helped upward mobile Dalits in developing new political outlook
   (C) Mangoo Ram, leader of the movement argued that untouchables were a distinct religious community
   (D) Demand for separate electorate by Dalit Chamars was accepted by colonial rulers.

83. 'Dalit Panthers' was established in the year ....
   (A) 1971
   (B) 1974
   (C) 1972
   (D) 1970

82. पंजाबमधील आदधर्म चळवळीबद्दल खालीलपैकी कोणते सत्य नाही ?
   (A) ब्रिटिश वसाहतवादी राजवटीने उघडलेल्या नव्या आर्थिक संधींचा तो थेट परिणाम होता
   (B) वसाहतवाद्यांनी धर्मनिरपेक्ष शिक्षण सुरू केल्याने दलितांना नवा राजकीय दृष्टिकोन विकसित होण्यास मदत झाली
   (C) अस्पृश्य हा एक वेगळा धार्मिक समुदाय आहे, असा युक्तिवाद चळवळीचे नेते मंगू राम यांनी केला
   (D) दलित चमारांनी स्वतंत्र मतदार संघाची मागणी वसाहतवादी राज्यकर्त्यांनी मान्य केली.

83. दलित पँथर्सची स्थापना इ.स. .... मधे झाली :
   (A) 1971
   (B) 1974
   (C) 1972
   (D) 1970

84. Which of the following is not true about backward class movements in India ?

(A) Origin of backward class movements began in colonial period

(B) It was led by agrarian castes who were in middle region of caste hierarchy

(C) Backward class movements criticised caste hierarchy and Brahmin's supremacy

(D) Backward class movements prevented the emergence of Dalit movements

85. Who among the following is associated with new social movements ?

(A) Samir Amin

(B) Rudolph Heberle

(C) Paul Wilkinson

(D) Joseph Gusfield

84. मागासवर्गीय चळवळींबद्दल खालीलपैकी कोणते सत्य नाही ?

(A) मागासवर्गीय चळवळीचा उगम वसाहतकाळात सुरू झाला

(B) त्याचे नेतृत्व मध्यम प्रदेशातील शेतकरी जातींनी केले

(C) त्यात जातीभेद आणि ब्राह्मणांच्या वर्चस्वावर टीका करण्यात आली

(D) मागासवर्गीय चळवळींनी दलित चळवळींचा उदय रोखला

85. खालीलपैकी कोण नवीन सामाजिक चळवळींशी संबंधित आहे ?

(A) समीर अमीन

(B) रुडॉल्फ हेबरल

(C) पॉल विल्किंसन

(D) जोसेफ गॅसफील्ड

86. Santhal insurrection broke out in the year ....

(A) 1857

(B) 1858

(C) 1859

(D) 1855

87. Match the names of sociologists given in List-I with the types of movements identified by them in List-II :

List I

(*a*) Herbert Blumer

(*b*) B. Barber

(*c*) N.J. Smelser

(*d*) R. Linton

List II

(*i*) Messianic Movements

(*ii*) Social Movements

(*iii*) Nativistic Movements

(*iv*) Norm and values oriented movements

Codes :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(*i*)	(*iv*)	(*iii*)	(*ii*)
(B)	(*iv*)	(*iii*)	(*i*)	(*ii*)
(C)	(*ii*)	(*i*)	(*iv*)	(*iii*)
(D)	(*i*)	(*iii*)	(*iv*)	(*ii*)

86. संथाल बंड यावर्षी सुरू झाले :

(A) 1857

(B) 1858

(C) 1859

(D) 1855

87. सूची-I मध्ये दिलेल्या समाजशास्त्रज्ञांची नावे सूची-II मध्ये दिलेल्या चळवळीच्या प्रकारांशी जुळवून घ्या :

सूची-I

(*a*) हर्बर्ट ब्लुमर

(*b*) बी. बार्बर

(*c*) एन.जे. स्मेलसर

(*d*) आर. लिंटन

सूची-II

(*i*) देवदूत चळवळी

(*ii*) सामाजिक चळवळी

(*iii*) मूळनिवासी चळवळी

(*iv*) आदर्श आणि मूल्याभिमुख चळवळी

संकेतांक :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(*i*)	(*iv*)	(*iii*)	(*ii*)
(B)	(*iv*)	(*iii*)	(*i*)	(*ii*)
(C)	(*ii*)	(*i*)	(*iv*)	(*iii*)
(D)	(*i*)	(*iii*)	(*iv*)	(*ii*)

88. Who classified social movements as reformist, transformative and revolutionary ?
    (A) Ganshyam Shah
    (B) M.S.A. Rao
    (C) T.K. Oommen
    (D) D.N. Dhanagare

89. Who viewed Indian peasantry as docile and not capable for independent action ?
    (A) A.R. Desai
    (B) Teodor Shanin
    (C) Barrington Moore Jr.
    (D) Partha Mukheerjee

90. Surajith Sinha has classified tribal movements into :
    (A) Reactionary, Conservative, Revisionary
    (B) Ethnic rebellion, reform movements, political autonomy movements, secessionist movements and agrarian unrest
    (C) Religious movements, insurgent movements and reform movements
    (D) Reformist, Revolutionary and Reactionary

88. कोणी सामाजिक चळवळींना सुधारणावादी, परिवर्तनवादी आणि क्रांतिकारी असे वर्गीकरण केले ?
    (A) घनश्याम शहा
    (B) एम.एस.ए. राव
    (C) टी.के. ओमन
    (D) डी.एन. धनागरे

89. कोणी भारतीय शेतकर यांना नम्र आणि स्वतंत्र कृती करण्यास अक्षम म्हणून पाहिले ?
    (A) ए.आर. देसाई
    (B) टिओडोर शानिन
    (C) बैरिंग्टन मूर जूनियर
    (D) पार्था मुखर्जी

90. सुरजित सिन्हा यांनी आदिवासी चळवळींचे वर्गीकरण खालीलप्रमाणे केले आहे :
    (A) प्रतिक्रियावादी, पुराणमतवादी, संशोधनवादी
    (B) वांशिक बंडखोरी, सुधारणा चळवळी, राजकीय स्वायत्तता चळवळी, फुटीरतावादी चळवळी आणि कृषी अशांतता
    (C) धार्मिक चळवळी, बंडखोर चळवळी आणि सुधारणा चळवळी
    (D) सुधारणावादी, क्रांतिकारी आणि प्रतिक्रियावादी

91. .... is a gift giving feast practiced by indigenous people in the pacific north-west coast of Canada and the United States of America.

(A) Kula

(B) Potlatch

(C) Koha

(D) Pow Wow

91. .... ही कॅनडा आणि अमेरिकेच्या पॅसिफिक वायव्य किनाऱ्यावरील स्थानिक लोकांकडून पाळली जाणारी भेट देणारी मेजवानी आहे.

(A) कुला

(B) पोटलॅच

(C) कोहा

(D) पॉव वॉव

92. What is meant by 'Take off stage' in an economy ?

(A) It means steady growth begins

(B) It means economy is stagnant

(C) It means all controls are removed

(D) It means economy is about to collapse

92. अर्थव्यवस्थेत 'टेक ऑफ स्टेज (उड्डान अवस्था) म्हणजे काय ?

(A) याचा अर्थ स्थिर वाढ सुरू होते

(B) याचा अर्थ अर्थव्यवस्था स्थिर आहे

(C) याचा अर्थ सर्व नियंत्रणे काढली गेली आहेत

(D) याचा अर्थ अर्थव्यवस्था कोलमडणार आहे

93. A.G. Frank (1967) made the claim that 'underdeveloped' societies were ....

(A) Insufficiently involved in the international capitalist economy

(B) Reluctant to surrender their traditional ways of life

(C) Economically dependent on the wealthy countries that exploit them

(D) The 'metropoles' to which 'satellite' countries were attached

93. ऐ.जी. फ्रँक (1967) यांनी 'अविकसित' सोसायट्यांचा दावा केला होता की ....

(A) आंतरराष्ट्रीय भांडवलशाही अर्थव्यवस्थेत अपुरा गुंतलेला

(B) त्यांचे पारंपारिक जीवनशैली शरणागती पत्करायला नको

(C) त्यांचे शोषण करणाऱ्या श्रीमंत देशांवर आर्थिकदृष्ट्या अवलंबून आहे

(D) ज्या 'मेट्रोपोल्स' मध्ये 'उपग्रह' देश संलग्न होते

94. "Globalization means getting closer and closer to the world and realizing that we are all one." Such an explanation was given by ....

(A) Robert Park

(B) Amartya Sen

(C) Harlambos

(D) Roland Robertson

95. .... means even though the workers have got jobs, their full productivity is not being utilized. Therefore, even if some workers are removed from such work, the total production will not decrease significantly.

(A) Footloose labour

(B) Precarious unemployment

(C) Disguised unemployment

(D) Immersive labour

94. ''जागतिकीकरण म्हणजे, जग अधिकाधिक जवळ येणे आणि आपण सर्व एकच आहोत (समग्रतेची) अशी तीव्रतेने जाणीव होणे होय.'' अशी व्याख्या .... यांनी मांडली.

(A) रॉबेर्ट पार्क

(B) अमर्त्य सेन

(C) हरलाम्बोस

(D) रोलंड रॉबर्टसन

95. .... ही श्रमिकांच्या बेरोजगारीचीच अवस्था असली, तरी ती पूर्ण बेरोजगारी नाही. यात श्रमिकांना काम मिळालेले असूनही त्यांची पूर्ण उत्पादनक्षमता उपयोगात येत नाही. त्यामुळे अशा कामातून काही श्रमिक जरी काढून टाकले, तरी तेथील एकूण उत्पादन विशेष घटणार नाही.

(A) पदरूपी कामगार

(B) अनिश्चित बेरोजगारी

(C) छुपी बेरोजगारी

(D) विसर्जित कामगार

96. Which theory was popularised by Immanual Wallerstein ?

(A) Modernisation theory

(B) World system theory

(C) Dependency theory

(D) Globalisation theory

97. The term Social Capital' refers to ....

(A) Network reciprocity and trust

(B) Economic resources owned by social groups

(C) State owned capital

(D) Capital through market based trade

98. An important debate between A. G. Frank and Ernesto Laclau in the mode of production was ....

(A) South Asia

(B) Latin America

(C) Eastern Europe

(D) North America

96. इमॅन्युएल वॉलरस्टाईन यांनी कोणत्या सिद्धांताला लोकप्रिय केले ?

(A) आधुनिकीकरण सिद्धांत

(B) जागतिक प्रणाली सिद्धांत

(C) अवलंबित्व सिद्धांत

(D) जागतिकीकरण सिद्धांत

97. 'सामाजिक भांडवल' या शब्दाचा अर्थ ..... हा होय.

(A) नेटवर्क पारस्परिकता आणि विश्वास

(B) सामाजिक गटांच्या मालकीची आर्थिक संसाधने

(C) सरकारी मालकीचे भांडवल

(D) बाजाराधारित व्यापाराद्वारे भांडवल

98. ए.जी. फ्रँक आणि अर्नेस्टो लॅक्लाऊ यांच्यात उत्पादनपद्धतीबाबत एक महत्त्वाचा वाद ...... वर आहे.

(A) दक्षिण आशिया

(B) लॅटिन अमेरिका

(C) पूर्व युरोप

(D) उत्तर अमेरिका

99. Removing barriers or restrictions set by the government is called ....

(A) Liberalization

(B) Investment

(C) Favorable trade

(D) Free trade

100. The development that meets the needs of the present without compromising the needs of the future generation is called ....

(A) Sustainable development

(B) Social development

(C) Human development

(D) Economic development

99. सरकारने ठरविलेले अडथळे किंवा निर्बंध दूर करण्यासाठी याला .... असे म्हणतात.

(A) उदारीकरण

(B) गुंतवणूक

(C) अनुकूल व्यापार

(D) मुक्त व्यापार

100. असा विकास जो भावी पिढ्यांना गरजा कोणतीही तडजोड न करता उपस्थित गरजा पूर्ण करतो याला असे म्हणतात :

(A) शाश्वत विकास

(B) सामाजिक विकास

(C) मानवी विकास

(D) आर्थिक विकास

ROUGH WORK